

Obrazy z dějin

● Pracovní sešit

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název:	Obrazy z dějin
Autor:	Mgr. Zdeňka Kokešová, Mgr. Kamila Strejčková, Lucie Jiraňová, Mgr. Jana Ištuková
Ilustrace:	Pokud není uvedeno jinak, veškeré ilustrace zveřejněné v tomto díle jsou autorským dílem Zdeňky Študlarové.
Fotodokumentace:	Pokud není uvedeno jinak, veškerá fotodokumentace zveřejněná v tomto díle je autorským dílem Mgr. Zdeňky Kokešové, Mgr. Kamily Strejčkové a Lucie Jiraňové.
Texty:	Pokud není uvedeno jinak, veškeré texty zveřejněné v tomto díle jsou autorským dílem nebo vlastním převyprávěním Mgr. Zdeňky Kokešové a Mgr. Kamily Strejčkové.

Celý vzdělávací program je ve formátu PDF/A (lze vybrat text a dále s ním pracovat).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

str. 3	.....	Podrobně rozpracovaný obsah programu
str. 4	.....	Úvodní část
str. 7	.....	2.1 Tematický blok č. 1 (České země v pravěku) 4 vyučovací hodiny
str. 23	.....	Exkurze Praha – Pražský hrad 2 vyučovací hodiny
str. 28	.....	2.2 Tematický blok č. 2 (Od středověku k novověku) 8 vyučovacích hodin
str. 51	.....	2.3 Tematický blok č. 2 (Začátek novověku) 4 vyučovací hodiny
str. 58	.....	Exkurze Karlštejn 2 vyučovací hodiny

OBRAZY Z DĚJIN

Pracovní sešit

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ahoj děti,

moc jsem se těšil na naše seznámení. Jmenuji se Vavřík. Asi si říkáte, že na psa mám divné jméno. Daly mi ho paní knihovnice po sv. Vavřinci, který je patronem všech knihovníků.

Bydlím v knihovně a hlídám knížky, mám je totiž moc rád.

A ještě něco mám rád. Kouzelné kostičky, ve kterých jsou ukryta mnohá tajemství z naší historie.

O kostičky se s vámi podělím, ale nejprve se seznámte s paní knihovnicí Luckou, která je moje kamarádka, a zajímavá tajemství vám prozradí společně se mnou.

Paní knihovnice
Lucka.

Než začneme pracovat, zkuste mi odpovědět na otázky.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co z našich dějin tě nejvíc zajímá?

Jsi rád(a), že se budeme setkávat
převážně v knihovně?

Na který z výletů se víc těšíš a proč?

Na které téma projektu se nejvíce těšíš?

Obáváš se něčeho?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A můžeme začít!
První kouzelná kostička je tady.
Zavede nás do nejstaršího
období našich dějin, do pravěku.

Lucka se ptá:

- Co se vám vybaví, když se řekne pravěk?
- Kdy bylo období pravěku?
- Jaká období následovala po pravěku?
- Znáte nějaké knihy o pravěku?
- Četli jste nějakou knihu o pravěku?

Prohlédneme si společně s Luckou knihy o pravěku, které máme v naší knihovně.

- Která kniha vás nejvíce zaujala?
- Proč se vám kniha líbí?
- Znáte nějakou z představených knih?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Nyní se pohodlně usadte, zavřete oči a přeneseme se do starší doby kamenné:

- Zmizí domy, ulice, zmizí knihovna a zmizí i škola.
- Nikde nejsou žádné silnice, jen příroda.
- Ochladí se a my nemáme žádné péřové bundy ani termoprádlo.
- Z kůže ulovených zvířat si můžeme zhotovit oblečení a obuv.
- Také máme oheň, který musíme střežit.
- Když o něj přijdeme, naštěstí už umíme rozdělat nový. To naši předci neuměli. Ti si museli počkat na nějakou přírodní bouři a požár, při kterém oheň opět získali.
- Máme hlad, je potřeba si nasbírat nějaké plody.
- A brzy snad chlapi z naší tlupy přinesou nějaké ulovené zvíře.
- Nedávno jsme v jeskyni vyryli do skály obraz uloveného mamuta. Věříme, že tyto obrazy nám přinesou štěstí při lovu.
- Budeme také muset vyrobit nějaké nové pracovní nástroje, ještě že máme pazourky, které jsou na jejich výrobu ideální.
- Je na čase začít něco dělat.
- Otevřeme oči a vidíme kolem sebe obyvatele naší tlupy.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A máme tady první samostatný úkol. Odpověz na otázky.

Co si na sebe oblečeš?

.....

.....

Kde budeš přespávat?

.....

.....

Co budeš jíst?

.....

.....

Z čeho si vyrobíš nástroje?

.....

.....

Jak rozděláš oheň?

.....

.....

Jak se dorozumíš s ostatními členy tlupy?

.....

.....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MLADŠÍ DOBA KAMENNÁ

- Začíná se oteplovat.
- Lidé žďářením zakládají pole.
- Na polích pěstují obilí (hlavně pšenici a ječmen), hrách, boby, len.
- Chovají ovce, kozy, později i prasata a skot.
- Vyrábí keramické nádoby a šperky.
- Zakládají malé vsi do deseti domů.
- Žijí v tzv. dlouhých domech, předpokládá se, že zde žila rodina a příbuzní.
- Nástroje vyrábí z kamene, dřeva a parohů.
- Na konci období tkají látky.

Pod obrázky napiš, jakou dobu představují.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Najděte v připravených knihách, na PC nebo tabletu, jak se nazývá:

STARŠÍ DOBA KAMENNÁ:

MLADŠÍ DOBA KAMENNÁ:

NEJSTARŠÍ SOŠKA NALEZENÁ NA NAŠEM ÚZEMÍ:

K řešení vám pomohou přesmyčky:

ELPALITO, LIONET, NITOSVĚCKÁ NUVEŠE

PO DOBĚ KAMENNÉ NASTÁVÁ DOBA BRONZOVÁ

- Lidé se živí zemědělstvím a chovem dobytka.
- Zpočátku období se používá měď, později bronz (slitina mědi a cínu).
- Rozvíjí se kovolijectví.
- Z bronzu se vyrábí hlavně šperky a zbraně.
- Na výrobu nástrojů se používá hlavně kámen, dřevo, méně bronz.
- Rozvíjí se obchod. Platidlem jsou měděné hřivny.
- Pohřbívá se pod mohylami.

DOBA ŽELEZNÁ

- Hlavním zdrojem obživy zůstává zemědělství, chov dobytka a pastevectví.
- Rozvíjí se dálkový obchod.
- Na vesnicích vznikají hospodářské usedlosti.
- Vznikají opevněné dvorce mimo vesnice.
- Větší sídliště se nazývají oppida. Ta sloužila jako centra obchodu, řemeslné výroby a v době válek jako útočiště.
- Na našem území žili Keltové, vytlačeni Germány, nakonec přichází Slované.
- Keltové razili první mince ze stříbra nebo ze zlata.
- V dolech se těžila sůl nebo železná ruda.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Utvořte dvojice a zkuste odpovědět na otázky. (Pomůže vám nápověda.)

Co jsou to hřivny?

Jak se nazývají keltské zlaté mince?

Co je mohyla?

Jak se nazýval kmen Keltů, ze kterého pochází název Bohemia (Čechy)?

Zjistěte, zda je ve vašem kraji nějaké keltské oppidum. Jestliže ano, napište kde.

Nápověda: duhovky, val z hlíny a kamení, měď kruhového tvaru, má určitou hmotnost a je určena k dalšímu zpracování, Třísov u Českého Krumlova, Bójové

Moc se mi s vámi
líbilo, těším se na
další setkání. Haf,
haf.

Období pravěku:

<https://listy.zlatastezka.cz/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Druhá kostička nás
přenesla do starých
pověstí.

Po přivítání v knihovně se Lucka ptá:

- Co je pověst?
- Kdy se odehrává?
- Je celá pověst pravdivá, nebo vymyšlená?
- Znáte nějaké pověsti?
- Kde jste je slyšeli nebo četli?

Společně si představíme autory
a knihy se starými pověstmi,
které máme připravené.

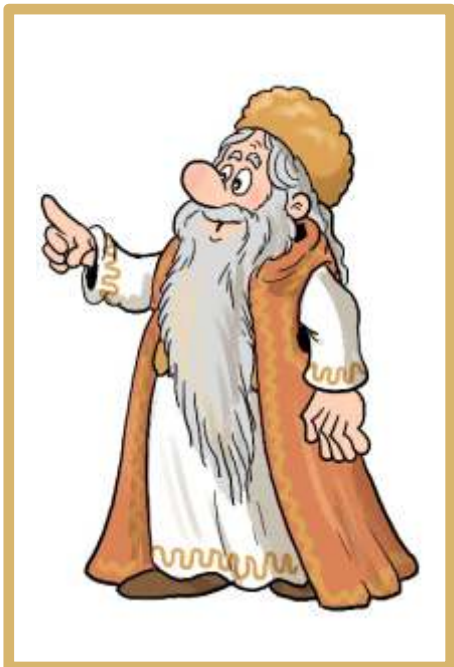

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- Naše práce bude pokračovat ve skupinkách.
- Máme čtyři stanoviště, na kterých se skupinky budou střídat.
- Vyber si kartičku s obrázkem postavy z našich pověstí.
- Najdi si kamarády, kteří mají kartičku se stejným obrázkem.

Čech

Přemysl

Horymír

Libuše

Šárka

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A můžeme se pustit do práce.

Úkol pro 1. stanoviště:

- Pracujte s připravenými dominovými kartami, na kterých jsou vyobrazeny postavy z našich pověstí.
- Hrajte proti sobě v trojicích.
- Rozdělte karty na dvě hromádky tak, aby na obou hromádkách byl stejný počet karet.
- Každá trojice si jednu hromádku karet vezme.
- Postupně odebírejte z hromádky karet a pokládejte dominové karty k sobě tak, aby tvořily dvojice postav z jednotlivých pověstí.
- Pokud některá skupina nemá vhodnou kartu, jedno kolo nehraje.
- Vyhrává ta trojice, která odloží všechny hrací karty.

Například:

Horymír a Šemík

kanec a Bivoj

Bruncvík a lev

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Úkol pro 2. stanoviště:

Vybarvi stejnou barvou kartičky, které k sobě podle pověstí patří.

BRUNCVÍK

KAZI

KROK

HORYMÍR

**PRAOTEC
ČECH**

LIBUŠE

LECH

ŠEMÍK

TETA

VLASTA

**PŘEMYSL
ORÁČ**

LEV

ŠÁRKA

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Úkol pro 3. stanoviště:

- Na třetím stanovišti jsou karty s postavami z našich pověstí a jejich jména.
- Přiřazuj karty s postavami k jejich jménům.
- Pozor! U některých postav se pozorně dívej na jejich symboly, třeba na to, co drží v ruce, abys postavy dobře rozeznal.

Úkol pro 4. stanoviště:

Pozorně si přečti připravené pověsti. Po přečtení najdi část pověsti, která do dané pověsti nepatří, a dej ji do rámečku.

POVĚST O PRAOTCI ČECHOVI

V dávných dobách žili bratři Čech a Lech se svými rodinami na východě od našeho území u řeky Visly. V okolí jejich příbytků se usadily bojovné kmeny, které neustále jejich domovy přepadaly a působily jim velké škody. Jednoho dne už toho bratři měli dost. „Musíme si najít nové místo, na kterém budeme žít, hospodařit a nebudeme se muset bát o své životy.“

Zabalili si na cestu své věci a zásoby jídla. S sebou vzali všechny členy svých rodin a také ovce a kozy. Cesta byla hodně dlouhá. Nikde nemohli najít to správné místo k bydlení. Všichni už byli hodně unaveni, měli hlad, protože jim docházelo jídlo.

Najednou se Bělouš zastavil a radostně zařehťal. Před vladyky se rozkládalo velké pole a na něm orál Přemysl se svými voly. Když poselstvo zahlédl, přestal orat.

Byl večer, všichni se uložili ke spánku. Jako první se probudil vojvoda Čech. Rozhlédl se kolem sebe a pro sebe si řekl: „Všichni ještě spí, vylezu na kopec, pod kterým spíme, a trochu se rozhlédnu po okolí.“ Cestou se občas prodíral křovím, ale když vylezl až na samý vršek a rozhlédl se kolem, naskytl se mu krásný pohled. Všude, kam až dohlédl, byly

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

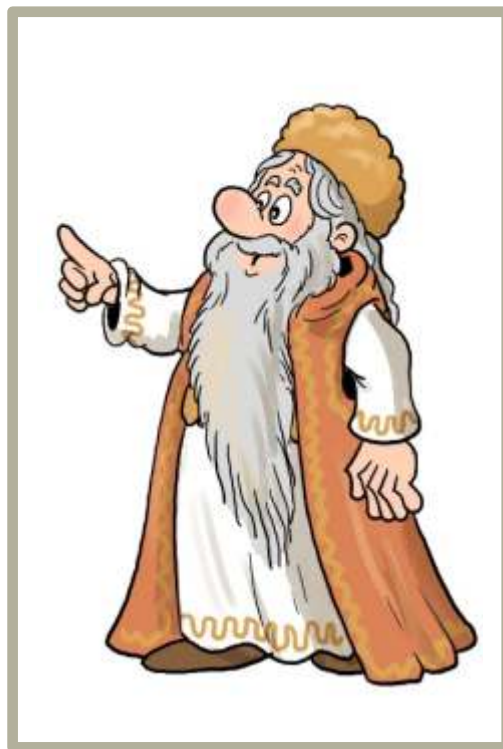

rozlehlé lesy, slyšel bublat vodu v potocích a říčkách, viděl pobíhat zvěř. Rychle sešel dolů z kopce za svými rodinami. „Všichni vstávejte a pojdte za mnou.“ Ukázal jim cestu na vrchol. Po výstupu se rozhlédli kolem a užasli nad krásnou krajinou, která se před nimi rozkládala. „Vidíte ty rozlehlé lesy, slyšíte zpěv ptáků? A nikde tady nejsou žádná obydlí. Tady se usadíme.“

A tak začali budovat svá obydlí, zakládat pole, horu nazvali Říp a zemi začali říkat Čechy.

Lech

Čech

O Přemyslovi

Libuše vládla moudře a spravedlivě jako její otec, ale po nějaké době se jí zdálo, že k vládnutí potřebuje po svém boku mít muže. Zavolala si několik vladyků: „Jděte a přiveďte na Vyšehrad Přemysla. Stane se vaším knížetem a mým manželem.“ „Ale kněžno, kde ho máme hledat, jak ho poznáme?“ „Nic se nebojte, vezměte s sebou Bělouše, který vás k Přemyslovi dovede. Oře pole nedaleko Budče.“

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vladykové se vydali na cestu. V jejich čele poklusával Bělouš. Cesta nebyla někdy lehká, protože Bělouš je občas vedl blátivou cestou, lesními houštinami a přes říčky.

Najednou se Bělouš zastavil a radostně zařehťal. Před vladyky se rozkládalo velké pole a na něm oral Přemysl se svými voly. Když poselstvo zahlédl, přestal orat.

Vladykové před něho poklekli a pravili: „Přicházíme od kněžny Libuše. Posílá ti knížecí roucho. Přeje si, abys jel s námi na Vyšehrad a ujal se vlády po jejím boku.“

Přemysl poslal pryč své voly, kteří najednou zmizeli. Nebyl ale rád, že nestačil doorat pole. Poslové se tomu divili: „Proč nejsi rád, že už nemusíš orat?“ „Protože kvůli tomu, že jsem nedooral pole, bude v Čechách často hlad.“

Jeho dcery se jmenovaly Kazi, Teta a Libuše. Kazi se zajímala o bylinky a léčitelství a Teta o božstva. Nejmladší byla Libuše. Říkalo se o ní, že je z dcer nejpůsobnější, chytrá a laskavá.

„Pojďme se teď posilnit na zpáteční cestu.“ Přemysl vladykům nabídl jídlo, které vyndal ze své lýčené kabely na železný pluh.

Po posilnění si Přemysl oblékl knížecí roucho, které mu Libuše poslala, lýčenu kabelu a lýčené střevíce si hodil přes rameno. „Proč si bereš s sebou tu kabelu a střevíce?“ divili se vladykové. „Aby moje děti nezapomněly, odkud pocházejí, jen tak mohou spravedlivě vládnout.“ Poté se vydali na Vyšehrad.

Tam už je netrpělivě očekávala kněžna Libuše. Po příchodu vladyků a Přemysla se slavila velká svatba a Přemysl usedl na knížecí stolec.

Přemysl

Libuše

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

O Krokovi a jeho dcerách

Když vojvoda Čech zemřel, museli stařešinové rozhodnout, kdo český lid povede dál. Rozhodli se pro vojvodu Kroka. Šířily se o něm krajem zprávy, že je velice moudrý a spravedlivý muž.

Krok sídlil se svými třemi dcerami blízko soutoku čtyř řek, které se spojují v Berounku. Protože to měl ke všem Čechům daleko, usadil se na novém sídle s názvem Budeč.

Jeho dcery se jmenovaly Kazi, Teta a Libuše. Kazi se zajímala o bylinky a léčitelství a Teta o božstva. Nejmladší byla Libuše. Říkalo se o ní, že je z dcer nejpůsobnější, chytrá a laskavá.

Libuše, Kazi a všichni obyvatelé hradu byli ohromeni silou Bivoje. Zejména Kazi se mladík velice líbil. Když Bivoj kance probodl, všichni volali: „Sláva Bivojovi!“

Roky ubíhaly. Krok vládl spravedlivě a moudře a stal se mezi Čechy velmi váženým a oblíbeným vojvodou. Během vládnutí se rozhodl o přesídlení. Svolal si muže ze své družiny a řekl jim: „Jděte po pravém břehu Vltavy a najděte vhodné místo pro vybudování nového hradu, na který se potom všichni přesídlíme.“

Našli vyvýšeninu nad řekou Vltavou, která se Krokovi velice zalíbila. „Tady postavíme hrad a nazveme ho Vyšehradem.“

Po letech vládnutí Krok zestárnul a zemřel. Protože neměl žádného syna, museli si Čechové vybrat ze tří dcer. Vybrali si Libuši pro její moudrost a chytrost. Libuše tak usedla na knížecí stolec na Vyšehradě.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

O Bivojovi

Libušina sestra Kazi pobývala na hradě Kazíně. Sestry se viděly jen málokdy, protože hrady od sebe byly vzdálené a v dřívějších dobách nebyly silnice ani auta, autobusy a vlaky, muselo se chodit pěšky nebo jezdit na koni a každá cesta trvala hodně dlouho.

Jednoho slunečného dne Kazi navštívila Libuši. Obě sestry měly ze setkání velikou radost a dlouho si povídaly. Najednou je vyrušily výkřiky na nádvoří. „Všichni se pojdte podívat!“

Obě sestry vyběhly na nádvoří podívat se, co se tam děje. Po nádvoří kráčet statný mladík, a světe div se, na zádech nesl obrovského kance. Ten mladík se jmenoval Bivoj a chytil kance na Kavčích horách. Kanec byl po dlouhou dobu v celém kraji postrachem, ničil úrodu a pole, napadal všechno živé.

Byl večer, všichni se uložili ke spánku. Jako první se probudil vojvoda Čech. Rozhlédl se kolem sebe a pro sebe si řekl: „Všichni ještě spí, vylezu na kopec, pod kterým spíme, a trochu se rozhlédnu po okolí.“

Bivoj předstoupil před Libuši: „Kněžno, poruč a já kance probodnu oštěpem. Musíte mi však půjčit oštěp, protože svůj jsem musel odhodit při chycení kance.“

Libuše, Kazi a všichni obyvatelé hradu byli ohromeni silou Bivoje. Zejména Kazi se mladík velice líbil. Když Bivoj kance probodl, všichni volali: „Sláva Bivojovi!“

Nastala veliká oslava na počest Bivoje. Ten však měl po celou dobu oči jen pro Kazi. Také se mu velice líbila a oba se do sebe zamilovali.

Na druhý den hned ráno se Kazi vypravila zpět na svůj hrad a Bivoj jí nabídl doprovod. Na Kazíně už zůstal a vzal si Kazi za ženu.

kanec

Bivoj

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Poznáš, ke které pověsti patří tyto obrázky?

Pověsti: <https://listy.zlatastezka.cz/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**Hurá, jedeme do Prahy.
Moc se těším, hlavně
až uvidím Pražský hrad.
Také se tak těšíte?**

Průvodkyni po Praze nám dělá paní učitelka. Navštívíme Pražský hrad, kde zavítáme do Katedrály sv. Víta, Zlaté uličky, Daliborky. Uvidíme Starý královský palác, baziliku sv. Jiří. Projdeme se Svatováclavskými vinicemi.

Podívej se na obrázky, co všechno jsme v Praze viděli.

P
R
A
H
A

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

P R A H A

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Úkol pro tebe:

Pracovní list – Praha

Doufám, že se ti
v Praze líbilo
a že se od tebe
něco nového dozvím.

1) Odpověz na otázky.

Jak jste poznali, že je prezident v ČR? .....

.....

Jak se jmenuje chrám na Hradě? .....

.....

Jaký je název uličky s malými domečky a obchůdky? .....

.....

Jmenujte alespoň 3 významné budovy, které jste viděli z vyhlídky
u Pražského hradu. ....

.....

Jak často je k vidění střídání apoštolů na Orloji? .....

.....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Jak se jmenuje náměstí, na kterém je socha na koni? .....

2) Spoj název památky s obrázkem.

Národní divadlo

Karlův most

Pražský hrad

Chrám sv. Víta

Staroměstský orloj

Rudolfinum

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

3) Doplně slova do neúplných vět.

Kdo si na hlavu nasadí _____, do roka _____. Zvonu Zikmund praskne srdce, pokud je naše země v _____.
_____ příkop se tak jmenuje podle zvěře, kterou tam Rudolf II. nechal vysadit. Do malty při stavbě Karlova mostu se prý přidávala _____. Na konci Zlaté uličky je prý vchod do _____ světa.

4) Ohodnoť počtem kostiček, jak se ti pražské památky líbily.

Pražský hrad

Katedrála sv. Víta

Orloj

Zlatá ulička

sv. Václav na koni

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PŘEMYSLOVCI, SV. VÁCLAV

**Dnes nás kostička
zanese do doby
knížete Václava.**

Dnes přišla Lucka k nám do školy, kde máme připravenou učebnu pro naši práci. Přináší s sebou Vavříka a kouzelné kostičky s postavami kněze, mnicha a knížete.

Lucka vypráví o vzniku křesťanství a vysvětluje:

- křesťanství — je náboženství odvozené od života a učení Ježíše Krista, je nejrozšířenějším náboženstvím na světě
- kněz — je osoba, která smí vykonávat církevní obřady, je to celoživotní povolání, na které je člověk připravován, je vysvěcen, a které s sebou přináší i změny v běžném životě (kněz se nesmí ženit)
- mnich — je věřící, který často žije v klášteře a svůj život přizpůsobuje své víře
- knížectví — je forma vlády, dnes např. i státu (Monako), dříve byly země či říše rozděleny na jednotlivé části — knížectví — kterým vládl kníže
- rotunda — je typ středověké stavby kruhového tvaru
- bazilika — typ románského kostela s obdélníkovým půdorysem

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

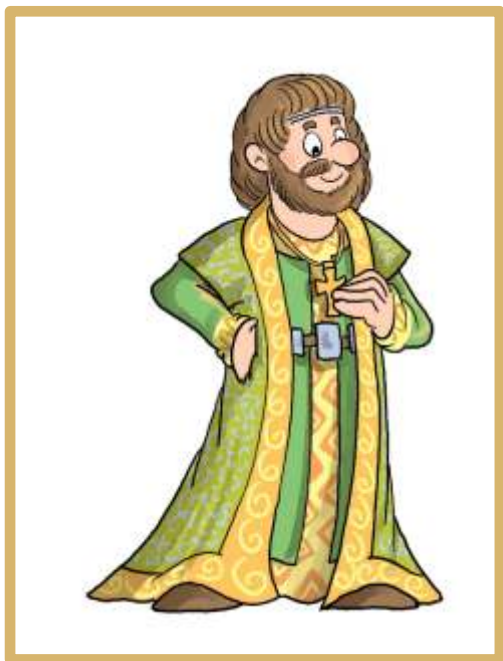

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Lucka se ptá a ukazuje obrázky:

- Která přemyslovská knížata znáte?

Bořivoj

Václav

- Kdo zabil svatého Václava a kde?
- Kdo byla babička svatého Václava, kdo ji zabil a jak?
- Koho si vzal za ženu Břetislav?
- Která žena patří k Oldřichovi?

Oldřich

Božena

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Úkoly pro tebe:

Doplň do vět, co o knížeti Václavovi víš. Obláčky ti napoví.

patronem

Bořivoj

Boleslav

svatého

Staré Boleslavi

Ludmila

Drahomíra

Dědeček knížete Václava se jmenoval _____ ,
jeho matka _____. Vychovávala ho jeho babička _____.

Jeho bratr _____ nechal Václava zavraždit
ve _____.

Václav byl po své smrti prohlášen za _____ a stal
se _____ našeho národa.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Tvým dalším úkolem je zkusit si napsat alespoň dvě slova husím brkem. Slova si vyber z chorálu „Svatý Václave“.

Svatý Václave, vévodo české země,
kníže náš, pros za nás Boha, svatého Ducha!
Kriste, eleison.

Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě,
nedej zahynouti nám ni budoucím, svatý Václave!
Kriste, eleison.

Pomoci my tvé žádáme, smiluj se nad námi,
utěš smutné, zažeň vše zlé, svatý Václave!
Kriste, eleison.

Nebeské jest dvorstvo krásné, blaze tomu, kdo tam dojde,
v život věčný, oheň jasný svatého Ducha.
Kriste, eleison.

Jak se ti husím brkem psalo? Znázorni smajlíkem:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

K UVEDENÝM INFORMACÍM NAJDI SPRÁVNOU ODPOVĚĎ A PŘÍŘAĎ.
Pomocníček – tablet, počítač, připravené knihy.

Vládnoucí rod Čechů na konci 9. století

křest

Kníže Bořivoj s manželkou Ludmilou přijali
na Moravě

Přemyslovci

Václav a Boleslav byli synové

německým panovníkem

Kníže Slavníkovců Václav chtěl udržet mír s

Břetislava

Biskup Vojtěch byl z kmene

Slavníkovců

Kníže Oldřich byl otcem

Drahomíry

Sebehodnocení: Povedlo se ti správně přiřadit všechny kartičky?
Dej do kroužku Vavříka, který odpovídá tvé úspěšnosti.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zkus vymyslet, co nám
mohl kníže Václav vzkázat
následujícím poselstvím.

První Přemyslovci: <https://listy.zlatastezka.cz/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Čtvrtá kostička
ukrývá královský
poklad. Najdeš ho?

Než začneš se svou skupinou hledat královský poklad, Lucka se ptá:

- Jaké znáte přemyslovské krále?
- Který z nich vydal Zlatou bulu sicilskou a co to bylo?
- Kterému králi se říkalo „král železný a zlatý“?
- Jak se jmenoval poslední mužský Přemyslovec a kde zemřel?
- Proč se poté ujal vlády Jan Lucemburský? Koho si vzal?
- Jakou památnou větu vykřikl Jan Lucemburský v bitvě u Kresčaku?
- Co víte o Karlu IV.?

Najdi si své dva kamarády, kteří mají na lístcích korunovační klenot, jaký máš ty.

Posbírej se svou skupinou všechny korunovační klenoty a najdi tajnou cestu k pokladu.

Nápověda, jak máš postupovat při hledání pokladu: U každého korunovačního klenotu máš otázky. Odpovědi na ně nalezneš v připravených knihách. Z odpovědí vyber správnou a shluk písmen zakroužkuj. Po vyřešení všech otázek u každého korunovačního klenotu budeš mít nápovědu, kde klenot hledat.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PRVNÍM KORUNOVAČNÍM KLENOTEM JE SVATOVÁCLAVSKÁ KORUNA.

Svatováclavská koruna je nejstarší a nejdůležitější ze všech korunovačních klenotů.

V roce 1346 ji nechal, ještě za života svého otce Jana, zhotovit sám Karel IV. Koruna je čtvrtá nejstarší v Evropě! Je zasvěcena svatému Václavovi.

Ve 12. – 13. století vznikla šlechta, která začala ovlivňovat i královu vládu. Z koho tato nová vrstva vznikla?

- Z nejšikovnějších zemědělců – STO
- Z největších podvodníků – STA
- Z knížecích bojovníků a správců hradů – STU

(Hledej v knize Cesty dětí do staletí 2 od autorek Schwabikové Kateřiny a Botkové Barbory, str. 23 – Vznik šlechty.)

Václav III. se nedožil vysokého věku, jeho vraždou bylo ukončeno po 400 letech vládnutí Přemyslovců v Čechách. V jakých letech Václav III. žil?

- 1289 – 1306 – DOVN
- 1288 – 1306 – KOVN
- 1287 – 1306 – DAVN

(Hledej v knize Panovníci českých zemí od Petra Čorneje na str. 29.)

Hrad Zvíkov, který leží nedaleko Písku nad soutokem řeky Otavy a Vltavy, začal budovat král:

- Přemysl Otakar I. – APOČÍ
- Přemysl Otakar II. – APUČÁ
- Václav I. – AMRUČÍ

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

(Hledej v knize Co v učebnicích nebývá 1 autorky Stanislavy Jarolímkové, str. 126.)

Který panovník nechal razit pražské groše?

- Václav I. – KAŠE
- Václav II. – TAČE
- Václav III. – HAČE

(Hledej v knize Dějiny Středověku a počátků novověku Heleny Mandelové, str. 87, modrý rámeček.)

DALŠÍM KORUNOVAČNÍM KLENOTEM JE ŽEZLO.

Královské žezlo bylo vytvořeno v roce 1533. Je dlouhé 67 cm, váží 1013 gramů a je zhotoveno z osmnáctikarátového zlata. Zdobí ho 4 safíry, 5 spinelů a 62 perel.

Otec Karla IV. Jan Lucemburský si vzal svoji ženu Elišku ve velmi mladém věku. Kolik mu bylo let?

- 16 let – DLU
- 15 let – SLU
- 14 let – KLU

(Hledej v knize Karel IV. v kouzelném kukátku Kateřiny Schwabikové a Barbory Botkové na straně 8.)

Na podzim 1350 Karel IV. vážně ochořel a na několik měsíců byl

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

vyřazen z běžného života. Původně si lidé mysleli, že se jednalo o vážnou nemoc, ale až v roce 1977 vědec pan Vlček na panovníkových kostech objevil stopy po těžkém úrazu. Jak se antropolog Vlček jmenoval křestním jménem?

- Emanuel – BOVN
- Alfons – HONV
- Eduard – BONV

(Hledej v knize Karel IV. Památná místa tehdy a dnes, autor Jiří Martínek, str.53.)

V roce 1323 se Karel IV. ve Francii poprvé oženil! Bylo mu 7 let! Jeho žena Markéta měla světlé vlásky, a proto jí říkali Běla nebo Blanka, což se francouzsky řekne:

- Petit – ASŮL
- Noir – AHŮL
- Blanche – ASTŮL

(Hledej v knize Karel IV. ilustrovaný život a doba od Renaty Fučíkové, Svatba v Paříži.)

TŘETÍM KLENOTEM JE KRÁLOVSKÉ JABLKO.

Královské jablko bylo zhotoveno z osmnáctikarátového zlata v roce 1527 pro krále Ferdinanda I. Habsburského. I s křížem je vysoké 22 cm a váží 780 gramů. Zdobí ho drahé kameny a latinské nápisy.

Cestování nebylo pro lidi ve středověku běžné, jak se píše v knize, kterou potřebujete, abyste zjistili odpověď na otázku: Koho bylo možné potkat na středověkých cestách?

- Pouze zvířata a výjimečně lidi – SKLA
- Panovníky v kočáře – DĚTS

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- Pěší studenty, pobožné poutníky, jezdce na koních, vesničany jedoucí na trh – DOSP

(Hledej v knize *Cesty dětí do staletí* autorek Kateřiny Schwabikové a Barbory Botkové, str. 35 v zeleném rámečku.)

Kde zastihla mladého Karla IV. v roce 1330 zpráva o úmrtí jeho matky Elišky?

- V Itálii – JELÍP
- V Lucembursku – ĚLÍP
- Ve Francii – NENÍ

(Hledej v knize *Obrázkové čtení Karel IV.* autorů Martina Pitra a Petra Vokáče, str. 14.)

S kým vybral Karel IV. datum zahájení stavby Karlova mostu v Praze? A proč?

- S manželkou (aby jí udělal radost) – ALT
- S astrology (aby byly vesmírné síly stavbě nakloněny) – ULT
- S ostatními panovníky (aby věděli, že se začíná Karlův most stavět, a mohli závidět) – ILT

(Hledej v časopise *Časostroj* z listopadu 2019, str. 9.)

POSLEDNÍ JE KORUNOVAČNÍ PLÁŠŤ

Korunovační plášť byl používán ke korunovacím v letech 1617 – 1836. Budoucí král byl do něj oblečen na začátku obřadu.

Plášť je ušit z drahocenného červeného hedvábí zvaného zlatohlav a na okraji je olemován kožešinou z hranostaje, které se říká hermelín. Délka pláště je 236 cm.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co bylo srdcem stavby hradu Karlštejn?

- Kaple sv. Kříže – CIZO
- Kaple sv. Karla – CIZA
- Kaple sv. Elišky – CIZE

(Hledej v knize Karel IV. Aleny Ježkové a Renaty Fučíkové, kapitola Karlštejn.)

Jaká významná stavba zdobí Prahu díky Karlu IV., který její stavbu inicioval v roce 1344?

- Karlův most – JEZDI
- Katedrála svatého Víta na Pražském hradě – JAZYČ
- Vyšehrad – MAGIČ

(Hledej ve Školním atlase českých dějin na straně 26.)

Královské hrady vybudovali poslední Přemyslovci na mnoha místech naší vlasti. Posílili tak svoji moc v zemi. Jaké hrady díky posledním Přemyslovcům stojí?

- Kratochvíle, Bechyně, Bezděz – NĚMU
- Bezděz, Křivoklát, Týřov – NĚKN
- Bezděz, Karlštejn, Kašperk – NĚMU

(Hledej v knize České země za posledních Přemyslovců Zdeňka Bígla, strana 11.)

Čeho se české země a zejména Morava obávaly v letech 1241 – 1242?

- Že král Václav I. zvýší daně – ANI
- Že šlechta hromadně onemocní angínou – ONI
- Vpádu Tatarů – IHY

(Hledej v Atlase českých dějin, 1. díl – do r. 1618, str. 40.)

**TRUHLA S KRÁLOVSKÝM
POKLADEM**

Nyní se můžeš vydat po knihovně hledat poklad.
Kde je ukrytý, ti napoví shluky písmen na zadní
straně nalezených korunovačních klenotů.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zopakuj si, co ses dnes dozvěděl.

Přiřaď k postavám králů správný text.

(Číslo nad králem napiš k jednotlivým heslům, která jsou pod obrázky panovníků.)

Přemysl Otakar I.

Přemysl Otakar II.

Václav II.

Jan Lucemburský

Karel IV.

Zlatá bula sicilská

Král železný a zlatý

Pražské groše

Otec Karla IV.

Otec vlasti

Karel IV.: <https://listy.zlatastezka.cz/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A máme tady pátou
kostičku. Zavede nás do
doby husitské.

Kouzelná kostička nás zanesla do 15. století

- Nejvýznamnějšími postavami této doby v naší historii byli Jan Hus a Jan Žižka.
- Jan Hus kázal v Betlémské kapli proti zhýralému životu církve, proti odpustkům.
- Byl knězem, pedagogem a kazatelem.
- Narodil se v Husinci u Prachatic.
- Do školy chodil v Prachaticích.
- Škola byla v Husově domě č.p. 71 (dnes sídlo knihovny).
- Za své učení byl 6. července 1415 v Kostnici upálen.
- Jan Žižka vedl prostý lid v boji za učení Jana Husa.
- Narodil se v Trocnově, byl zemanem.
- Vedl husity v mnoha vítězných bitvách.

Lucka vypráví:

Pověsti „O Husově skále“

Když se vracel Jan Hus z učení z Prachatic domů do Husince, odpočíval

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

a četl si u skály v údolí řeky Blanice. Pověst vypravuje, že jak měl hlavu opřenou o skálu, otiskl se do ní jeho obličej. Toto znamení se prý kolemjdoucím po několik staletí ukazovalo. Až se objevil někdo, kdo podobu ve skále zničil. Tato skála je teď zčernalá kouřem ohňů od dříví plaveném po řece Blanici.

Jiná pověst zase říká, že když se jednou Jan Hus vracel z Prachatic ze školy, odpočíval pod touto skálou. Byla bouřka a do keře jalovce, který stál poblíž, udeřil blesk. Keř začal hořet. Janova matka měla strach, aby se mu za bouřky venku nic nestalo, a šla mu naproti. Našla ho sedět u skály, jak se dívá na hořící keř. Když se ho maminka zeptala, proč nespíchá domů, Jan jí odpověděl: „Vidíš, tak jak tento keř, tak já ohněm z tohoto světa sejdu.“

Lucka se ptá:

- Co to bylo husitství?
- Jak se jmenovalo město, které husité založili?
- Kdo byli husité?
- Jak a čím bojovali?
- Znáte nějaké husitské vojevůdce?
- Víte, jakou bitvu vyhráli husité bez boje?

Tvým prvním úkolem je napsat pod obrázky, kdo je Jan Hus a Jan Žižka:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Doplň správně následující věty:

Jako pomocníčka můžeš použít tablet, počítač nebo připravené knihy.

Jan Hus se narodil v _____.

Pověst O Husově skále se vztahuje k době, kdy Jan Hus chodil do učení v _____.

Byl vysvěcen na _____, učil na _____.

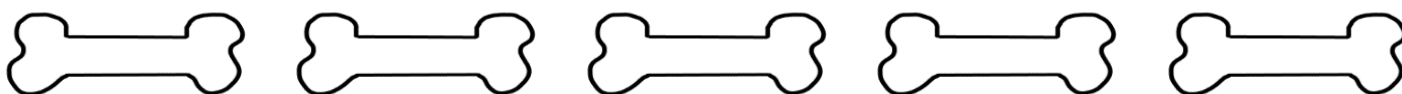
Kázal v _____.

Za své učení byl upálen v _____ roku _____.

POZNEJ, CO JE NA OBRÁZKU

Poznal jsi všechny obrázky? Ohodnoť se počtem kostiček.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Husitské zbraně – v připravených knihách najdi, jak se nazývají jednotlivé zbraně na obrázku. (Každá zbraň je označena číslem nad ní.)

1

2

3

4

5

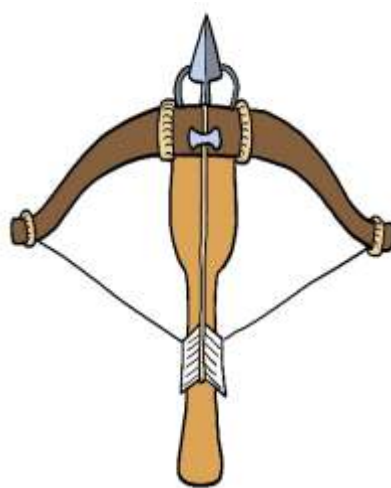
6

7

8

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

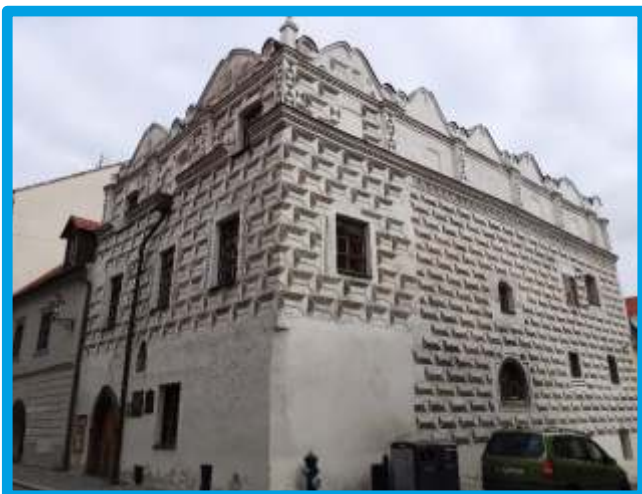

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Návštěva Husovy světničky

Na fotografiích nahlédni do Husovy světničky a Husova domu v Prachaticích.

Husův dům v Prachaticích

Husova světnička

Lucka se loučí citátem Jana Husa:

„Hledej pravdu, prav pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, braň pravdu až do své smrti.“

Husité: <https://listy.zlatastezka.cz/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**Šestá kostička
nás zaneše do řemeslnických
dílů a do cechů.**

Lucka s Vavříkem vypráví:

- Středověk je období lidských dějin, které trvalo přibližně od roku 500 do roku 1500.
- Nejvyšší postavení měl panovník (král, císař). Další významná postavení a moc měla církev a šlechta.
- Šlechta vlastnila na venkově hrady, vesnice, pozemky i poddané.
- Na vesnicích žili zemané, sedláci, rolníci, bezzemci a žebráci. Zemané vlastnili tvrze a většinou jednu vesnici s pozemky.
- Lidé na venkově obývali malé domky bez podlahy, často i s hospodářskými zvířaty v jedné místnosti, obdělávali pole.
- Ve městech žili obchodníci, řemeslníci, tovaryši, chudina a žebráci.
- Řemeslníci nebo tovaryši žili v domech, kde měli své dílny, krámký, sdružovali se v cechy.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Středověká vesnice

Pokud jsi pozorně poslouchal Lucku, jistě zvládneš doplnit správně věty. (Pokud si nevíš s něčím rady, pomůže ti nápověda pod větami.)

Na vesnicích ve středověku žila _____ lidí. Středověké vesnice patřily _____, _____, _____. Bylo v nich _____ domů. Nejbohatší lidé na vesnici byli _____, nejpočetnější vrstvou byli _____ a nejchudší byli _____. Všichni museli vrchnosti odvádět poddanské dávky, kterým se říkalo _____.

Středověká vesnice: www.listy.zlatastezka.cz

Nápověda: 10-15, většina, desátky, králi, sedláci, vrchnosti, rolníci, bezzemci, církvi

Domky ve středověké vesnici:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Řemesla a cechy

Lucka se ptá:

- Kdo je řemeslník? Mistr, učedník, tovaryš?
- Co je řemeslnická dílna? Co se v ní vyrábí?
- Co jsou vývěsní štíty? Proč jsou na nich obrázky a ne nápisy?
- Co je to cech? Jaké cechy ve středověku existovaly?

(Odpověď se pokus se svými spolužáky najít v připravených knihách a materiálech.)

Stará řemesla:

apatykář (vyráběl léky)

bosorka (zabývala se čarováním a zaříkáváním)

bradýř (holil a ošetřoval řezné rány na obličeji)

brtník (lesní včelař)

čepičkář (vyráběl pánské čepice a dámské čepce)

čalouník (potahoval nábytek)

faktor (obstarával prodej a nákup pro cizí)

hokynář (obchodník s drobným zbožím i s potravinami)

kolář (vyráběl kola ze dřeva na vozy)

kantor (učitel)

mastičkář (sbíral bylinky, vyráběl masti)

lazebník (provozovatel lázní)

sládek (vařil pivo)

Úkol pro tebe a tvé kamarády ve skupině:

Vyberte si jedno staré řemeslo a vytvořte cech. Za úkol máte vymyslet název cechu, jeho pravidla (alespoň 3) a vyrobit vývěsní štít na dveře. Použijte k tomu „Listinu pro založení cechu“ na následující stránce.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Listina pro založení vlastního cechu

Název cechu: _____

Výrobky: _____
_____

Pravidla cechu: _____

Výběsní štít, který budou všichni členové cechu používat:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kdo asi používal tento vývěsní štít?

CECH: _____

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

RUDOLF II., RENESANCE

Našel jsem předposlední kostičku.
Jsou v ní ukryta tajemství
o Rudolfovi II. a o době,
v které žil.

Ahoj děti, jsme s Luckou moc rádi, že jsme mohli zase přijít na návštěvu do vaší školy. Hurá do práce.

Lucka se ptá:

- Co je renesance?
- Jak se v době renesance začal měnit život lidí?
- Proč se stavěly zámky místo hradů?
- Co všechno bychom mohli objevit v zámecké zahradě?
- Kdo byl Rudolf II.?
- Z jakého rodu pocházel?
- O co všechno se Rudolf II. zajímal?
- Kde je pochován?

Tak tohle je Rudolf II.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Úkol pro tebe: Najdi si v připravených materiálech informace o Rudolfu II. a doplň do vět.

Rudolf II. byl z rodu _____. Za své sídelní město si zvolil _____. Byl milovníkem umění a měl rozsáhlé _____. Zajímal se o _____ a astrologii. Byl pohřben v _____.

Nápověda: alchymii, Habsburků, sbírky, Katedrále sv. Víta

Lucka vysvětluje:

- Alchymistická dílna – je laboratoř, v které se snažili badatelé o výrobu elixírů, zlata nebo kamene mudrců.
- Horoskop – je obrazec, který zobrazuje postavení hvězd pro určitou dobu a určité místo na Zemi. Horoskopy se zabývají astrologové.
- Hvězdářský dalekohled – používali astrologové k pozorování pohybu hvězd, aby mohli sestavovat horoskopy

Renesance, Rudolf II.: <https://listy.zlatastezka.cz/>

RENESSANCE

Zámky a zámecké zahrady

Napiš pod obrázky, co je hrad a co zámek.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Čím se odlišuje zámek od hradu?

.....

.....

.....

Zámecká zahrada

K čemu sloužily zámecké zahrady?

.....

.....

.....

Alchymistická dílna

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kdo využíval tuto dílnu, co v ní vyráběl?

.....

.....

.....

Jak nazýváme tento přístroj, kdo ho používal a na co?

.....

.....

.....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**A mám tady poslední
kouzelnou kostičku.
Je zatím bohužel prázdná,
ale věřím, že mi ji
pomůžete zaplnit.**

Nejprve si dáme s Luckou menší „opáčko“ – „Co už vím z našich dějin“.

- Seřaď panovníky v pořadí, v jakém žili a vládli. (Použij označení pomocí číslic – začni od nejstarší doby.)

Bořivoj

Karel IV.

Přemysl Otakar I.

Sv. Václav

Přemysl Otakar II.

Václav II.

Rudolf II.

Jan Lucemburský

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- Kdo z těchto panovníků byl kníže a kdo král?

knížata _____

králové _____

- Jak se jmenoval dědeček sv. Václava?

- Kdo byl prvním panovníkem po vymření Přemyslovců?

- Čí matka byla Drahomíra?

- Komu se říkalo král železný a zlatý? Proč?

- Kdo měl za manželku Ludmilu?

- Jaký panovník vydal listinu Zlatá bula sicilská? Co listina říkala?

- Za čí vlády se na panovnickém dvoře rozvíjela astronomie a alchymie?

- Který kníže významně napomáhal šíření křesťanství?

- Kdo z panovníků byl posledním Jagelloncem na českém trůnu?

- Kdo měl za manželku Elišku, matku Karla IV.?

- Který z panovníků byl z rodu Habsburků?

- Který z panovníků nechal postavit hrad Karlštejn?

- Kdo nechal razit pražské groše?

- Zakroužkuj korunovační klenoty:

Poznej panovníka: <https://listy.zlatastezka.cz/>

**A nyní si vylosuj lístek s obrázkem panovníka a najdi si kamarády,
kteří mají stejný lístek. Pracuj se svou skupinou podle pokynů paní
knihovnice Lucky.**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Haf, haf,
už se těším,
co doplníme
do poslední kouzelné kostičky.

A jedeme
na Karlštejn.

Exkurze na Karlštejn

Na Karlštejn se moc těším. Paní učitelka nám řkala, že ho nechal vybudovat Karel IV., aby tam byly uložené královské poklady, sbírky svatých relikvií a říšské korunovační klenoty.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zvládneš všechny úkoly?

Karlštejn, tam
muselo být krásně.
Pověz mi o tom.

Je to pravda? (Zakroužkuj správnou odpověď.)

1) Základní kámen hradu byl položen v roce 1620.	ANO	NE
2) Karlštejn se také dříve nazýval Karlův Týn.	ANO	NE
3) Karlštejn je renesanční zámek.	ANO	NE
4) Hradní studna je hluboká asi 80 metrů.	ANO	NE
5) Na Karlštejně jsou vystavené pravé korunovační klenoty.	ANO	NE
6) Majitelem hradu je dnes vnuk Karla IV.	ANO	NE

Který rok to byl? (Napiš arabskými číslicemi.)

Položení základního kamene hradu. MCCCXLVIII

Korunovační klenoty odvezeny na Pražský hrad. MDCXIX

Hrad vyhlášen národní kulturní památkou. MCMLXII

Natočen film Noc na Karlštejně. MCMLXXIII

Jak se jmenovaly ženy Karla IV.? (Najdi ve větách ukrytá křestní jména.)

To maso je plné blan, kam ho chceš dát? _____ z Valois
To je Jan, na toho si dávej pozor! _____ Falcká

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vezmi si s sebou stan, na louce se v něm vyspíš.

Svídnická

Na konci ulice liška zahнула do lesa.

(Alžběta)

Pomořanská

Ohodnoť počtem kostiček, co se ti na Karlštejně líbilo.

Prohlídka hradu

Okolí hradu

Věž a výhled z ní

Výklad průvodkyně

Replika korunovačních klenot

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**Milé děti, musíme se rozloučit.
Moc nás s Luckou s vámi bavilo pracovat
a dělit se s vámi o kouzelné kostičky.
Doufáme, že i vy jste se vždycky
těšily na naše setkání.
Budeme se těšit na další
shledání v knihovně
a posílám veselé zaštekání: Haf, haf ...**

Vaše Lucka a pejsek Vavřík

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY